

אלון בן-ציון ואשתו

ידידים לחיים ואם לחיות

ראיתם את המתלחשים? בטח. הוצג בקולנוע צפון. ראיתם בטח שכ' טוב בסרט באותיות גדולות: הבמאי: בריאן (מלך עכברוש) פורבס. אבל בטח לא שמעתם לב. כי יתכן ששכחו לכתוב את זה — מי עזר לו לעשות את הסרט. זה היה לא אחר מאשר אלון בן-ציון. אולי לא שמעתם עליו. כפי שצויין לעיל, יכול להיות ששכחו לכתוב את שמו, לעיתים קרובות הם עושים את זה. כשהוא יעשה, בקרוב, את הסרט של עצמו, הוא ידאג שרשומות כאלה לא יישנו. כשהוא התחתן עם אשתו, הוא היה מוויקאי שחליט לעסוק בני צוה. הוא נסע איתה לארצות-הברית, עסק שם קצת בהלחנה, בכתיבת פיומונים, תיכנון הקמת להקה מוסיקלית, משתה כמו הקומפניוֹדה־זה־שאנסון, דבר שלא יצא לפועל. עסק בכתיבת־סרטים ותיכנון לביים סרט, דבר שלא יצא לפועל.

ואז הוא קיבל עבודה בתור עוזרו של בריאן פורבס בעשיית הסרט המתלחשים.

"ליוויתי אותו כמו צל. ראיתי איך הוא עובד, והוא מצידו הש' תדל לעזור לי", מספר אלון. וכך קרה שבמהלך העבודה הם הפכו ידידים אמיתיים.

איך הוא יודע את זה? מעשה שהיה כך היה: "יום אחד בא ג'ורג' סגל לבקר בהסרטה. אני עמדת ליד פורבס וכשג'ורג' ניכנס, ופורבס ראה אותו, הוא אמר: 'אה, הנה עוד חבר ותיק נוסף שלי'." (לשים לב להדגשה: גם עוד, וגם נוסף). זה הוא אמר אה־פרופו שאני עמדת על־ידו.

בריאן ובנצי. לא היתה לו עבודה של ממש. הוא לא קיבל משכורת. הוא היה בעצם רק צופה. אבל פורבס נעזר לעיתים קרובות בעצות שלו. "אמיתי לו פעם שהקאטינג שלו פאנסטטי. שיש לו גאלריה נהדרת של תפקידים."

פורבס מצידו הכיר לו תורה על כך, וקשר איתו כתמורה מסכת של יחסים הודיים מאוד, וגם פרסונליים, שאינם מצטמצמים לשטה הקוליאלי בלבד.

"אני הייתי קורא לו בריאן, והוא היה קורא לי בנצי, ופעם הוא הזמין אותי ואת אשתי לארוחת־ערב בבאר המפואר של הסטודיו, ובסוף גם לקוקטיל מאוד־מאוד מפואר."

הם נפרדו בהתרגשות רבה. "עם נשיקות על הפנים ודמעות בעי' ניים." ומובן שאחרי כן הם המשיכו בהתכתבות. ולהוכחה, הנה

לפגוש מכר ותיק. ונהנים ממכל רגע שבו, למרות שמכירים כמעט בעל פה כל פרט שבו. שלוש חודשי מסע־ההתלהבות, ש־נערכו לו בארץ ובעולם, הספיקו כדי להביא לידיעת הכל מיהו בדיוק קלייד בארו, הפושע הצעיר של שנות השלושים, הפושע בבוני פארקר המלצרית הקטנה, ויוצא איתה לשדוד בנקים, חנויות תכשיטים, סופרמרק־טים וחנויות־מכולת מבחינת ארצות־הברית.

יודעים שכבר בהתחלה יתברר שהרובה מחליף אצל קלייד את כוונה־הגברא החסר לו, שהידידות בין השניים תהיה רכה ועמוקה, שבוני תשבור לו אמונים (למרות שבוני האמיתית, שעליה מבוסס הסיפור, התנהגה קצת אחרת עם קלייד האמיתי). יודעים שה' סרט יהיה מלא אלימות, שבסצינה נוראה של דם ויריות ייהרג אחיו של קלייד, ותת־עור אשתו. יודעים שלפני כן תהיה סצי' נתיחלום ענוגה ויפה, בה נפגשת בוני עם הוריה בשדה, בסעודת־פיקניק פרחונית, ו' יודעים שבסוף בוני וקלייד ייהרגו על־ידי משמר־משתר, וצילומי המוות שלהם יהיו איטיים מאוד, כמעט יפים, ושפאשר יהיה לר־אות במירוט אך כל הקילוגרמים של העור פרט חודרים לתוך גופם, הסופג אותם ב' גבורה.

כל־כך הרבה נכתב וגאמר על בוני וקלייד, ונוצר הרושם שבמאי מוכשר (ארתור פון האליל שני צעירים עובר־חוק, ויצר לקהל שני גיימס בוגדים חדשים, עם יותר אלי־מות ויותר פעולה.

זה היה רושם מוטעה. מה שהביא להצ' לחתו של בוני וקלייד, מלבד כשרונו של הבמאי והעבודה האמנותית המקצועית (צי' לומים נפלאים, תמונות עריכות היטב, וכ') שהוציא מתחת ידיו הוא הצד האנושי של הסרט.

נכון שהבמאי אהב את שני השודדים הצעירים שלו. הוא גם מביא את הקהל שלו לאהוב אותם. אבל הוא אהב אותם מפני שהוא מכיר אותם, על כל חולשותיהם, ופגמיהם ולא להיפך.

קלייד, הגברר הקטן, רוצה להשוויץ ב' פני חברתו באקדח שהוא מחביא בכיסו. הוא מגלה את התסביכים שלו, חוסר כוח־הגברא שלו. הוא כל־כך אנושי, מגוחך, מלא שקרים ומישחקים קטנים, דומה לכל־כך הרבה אנשים, ונוגע ללב. ולצידו פועלת בוני המקסימה, המשועממת, שהיתה עד עכשיו מלצרית קטנה, ושחלמה על דברים גדולים ומעשים גדולים בלתי־שיגורתיים. והנה היא מצאה אותם, לצידו של קלייד. ההתלהבות של השניים, כשהם מגלים את עצמם בעיתונם, היא נלעגת ומעוררת הב' נה לא פחות מאשר ההערצה של הציבור לשני הגיבורים האלימים, המרשים לעצמם לעשות כל מה שלו אסור.

יש בסרט המון אלימות, רצח, הרוגים, אבל יותר משיש בו אלימות יש' בו ניי

מכתב מאת בריאן פורבס אל אלון בן-ציון, כתוב ומודפס על נייר של חברת הסרטה סלמנדר.

"הייתי עסוק מאוד", כותב בריאן, "מצטער שלא עניתי לך. מאז שעזבת, רבים מהצוות עצרו אותי לשאול איפה אתה. הקטע שצילמנו אותך עוד לא נחתך. אם אני יכול לעזור לך במשהו, תרגיש את עצמך חופשי להתקשר איתי."

זה מה שהוא כתב לו. ואם הוא כותב, אני יודע שהוא מתכוון לזה, אומר אלון. "הוא לא מתכוון לנתק את הקשר בנקודה שהוא עשה את שלו ועכשיו שבור את הראש לבד. הוא מצידו מוכן לעזור, והוא לא מתבייש לכתוב את זה."

זה חשוב מאוד לאלון בן-ציון, משום שהסרטים שהוא מתכוון לעשות אינם מיועדים לשוק המקומי, אלא בעיקר לעולם הגדול, ובוה הוא תולה הרבה תקוות בידידו המפורסם.

בהן האדם היה חשוב יותר מהכל. יותר חשוב מהסנקים, מההמצאות הטכניות, מ' מכשירי המלחמה. הטנקיסטים ניצחו משום שלא רצו להסתתר בתוך הצריח. המפקדים ניצחו משום שצעקו קדימה ולא אחרי, החיילים ניצחו בגלל רוח הלחימה שלהם ומעשי הגבורה שלהם שלא נשמעו כמותם, ומה נותר מכל זה בסרט ששתי־הימים? נותרו סנקים. זה הכל.

אין בסרט אנשים. יש רק רכב משרייני, גיפים ומכוניות ירייה המתקדמים כל הומן קדימה, בדרום בצפון ובמזרח. מפקדי הגייסות מסבירים בצורה יבשה (מלבד שייקה גביש שהוא מקסים ומרחק) מעל גבי מפות צבאיות מה היו מהלכי המלחמה. רואים קרבות, עשן ואש, רואים המון אלופים, אבל לא רואים מל גילחם. לא רואים אפילו היכן נלחמים. הצילומים כל כך טובים, מהוקצעים, משוחזרים בדיוקנות צבאית ש־תעניין בודאי היסטוריונים, אבל אין שום קשר בין מלחמת הברזל הנראית בסרט לבין מלחמת בני־אדם שהתקיימה במציאות, ב' מלחמה.

אין אף רגע אנושי, מלבד כמה תמונות של רכב שרוף, בונקרים נטושים בגולן, פה ושם פנים שנקלטו במיקרה במצלמה, ובעיקר העיר ירושלים. שהיא הדבר האמיתי ביותר בסרט. דבר, חי נושם לא משוחזר, כיחוד כשהמראה שלה מלווה בשיר אנושי מרגש של חיים חפר ובמוסיקה יפה של יוחנן דראי.

תדריך

אמנות

אשה בחולות (מקסיס, תל־אביב).
אדיפוס המלך (צפון, תל־אביב).

פעולה

בני וקלייד (מוגרי, תל־אביב). **ה' פגיעה בול** (אסתר, תל־אביב).

הוא לא יכול להגיד לה את זה. הוא צריך להתחפש לבעלה המולטי־מיליונר שמת ב' טעות. משום שבתור בעלה הוא יוכל לסכון בחשאי, ובאין מפריע, ואיש לא יחשוד בו. זה די רגיל שבסרטים מסוג זה המכות ממלאות את מקום המות, אבל מידה כל־כך מעטה של הגיון ושכל, קשה למצוא אפילו בסרטים הגרועים ביותר. יש רושם שהרע־יונות, הבימוי והעלילה יצאו מתוך כפפת בוקס, ולא מתוך ראש אנושי.

נקמה

בגורדי־השחקים

הפגיעה בול (אסתר, תל־אביב; אר־צות־הברית) צריך להתגבר על עשר הדקות הראשונות, בהן עוד לא הצליח הבמאי להשתלט על התסביכים האמנותיים שלו. אחריהן מתחיל סרט־פעולה מותח.

לי מרווין, שהוא הפעם קצת יותר מדי אטום וסגור ומאובן, יוצא עם ידיד להרוחית סכום כסף גדול. עם גמר העבודה גונב ממנו הידיד את אשתו, את כספו, מנסה להרוג אותו, ובורח.

זהו סרט־נקמה. אבל כשהגיבור השדוד יוצא לנקום, מתברר לו שזה שגנב את כספו משתיק לאירגון גדול ומסורעף, שחבריו מתגוררים בדירות־פאר, ובגורדי־שחקים מלאי שומרים חבושים.

הוא לא מוותר. הרדיפה העיקבית, העיקשת שלו, אחרי אנשי האירגון, היא לא רק מרחקת אלא גם מעניינת. והמוטר־השכל, בסוף־הסרט, מזכיר קצת את מוסר־ההשכל שבמרגל שחזר מהכפור, ובעוד סרטי פעולה שיש בהם גם מחשבה.

ברזל במקום

בני אדם

שש־הימים (סירמה, תל־אביב; יש־ראל) מלחמת־שש־הימים היתה מלחמה של אנשים. אולי אחת המלחמות היחידות

שהחסיר הבמאי בתיאורים הדקים של נפשות גיבוריו, השלימו השחקנים עצמם.

מות ריק

שתי פנים לסכנה (תל־אביב, תל־אביב; ארצות־הברית) תארי לך, גבירתי היק' רה, שיום אחד את שואלת את בעלך איזו שאלה, נניח את שלום אחותו. הוא

בוני וקלייד

הרובה הוא תחליף לכוח גברא

עונה לך, ואז את נזכרת שבצעם אין לו בכלל אחות, וכך, בעזרת תהליך הגיוני פשוט, את מגלה שהאיש הזה, שחייית איתו בשבוע האחרון, אינו בעלך, אלא אחר. קרה לך דבר כזה? לגיבורה של הסרט זה קרה. היא מגלה שהאיש אינו בעלה, והיא שואלת אותו מיהו. הוא סוכן חשאי, אבל

סיון להסביר מה זאת אלימות, מדוע בני־אדם זקוקים לה, ומדוע בשנות השלושים, כמו בשנות השישים, היא מהווה גורם כל־כך מרכזי בחייהם. אי־אפשר לעשות סרט מוצלח ונוגע־ללב ללא שחקנים טובים. המישחק בבוני וקלייד אינו טוב. הוא מעולה. וכל מה